

Bultande hjärtan

Arbetsmaterial

Lärum-förlaget

Introduktion	5
Lätt språk och lättläst litteratur	6
Bultande hjärtan - en finlandssvensk antologi	7
Uppgifter	7
Berättelser om livet och kärleken	12
Pojken och morfar av Axel Åhman	13
En sommarvecka på stranden av Heidi von Wright	15
Brita och Maino av Sara Jungersten	16
Den frusna mannen av Kjell Lindblad	18
Guldkedjan av Henrika Andersson	19
Nio korta dikter av Thomas Brunell	21
Söndagsträffen av Lena Frölander-Ulf	22
Ett himla bekymmer av Lars Strang	24
Kärlek A–Ö och Det var inte mitt fel av Otto Donner	25
Anna längtar hem av Ann-Helen Attianese	27
En äng av känslor av Heidi Sjöblom	29

Introduktion

Det häfte du nu håller i handen har tillkommit inom projektet Ny finlandssvensk lättläst litteratur vid LL-Center och publiceras av Lärum. LL-Center och Lärum verkar inom FDUV. LL-Center arbetar med och för lätt svenska i Finland, medan Lärum erbjuder tjänster åt alla som kan ha nytta av anpassade läromedel, lättläst material och hjälpmedel som kan underlätta lärandet.

I det här materialet hittar du uppgifter som relaterar till den finlandssvenska skönlitterära antologin Bultande hjärtan – lättlästa berättelser om livet och kärleken. Materialet har utarbetats med tanke på elever i grundskolans årskurser 7–9 och studerande på andra stadiet. Det innehåller både skrivuppgifter och diskussionsuppgifter och kan anpassas till yngre elever, eller vuxna som läser svenska som andraspråk. Det är bara att välja och vraka!

Det här tilläggs materialet innehåller också korta intervjuer med författarna till texterna i Bultande hjärtan. Intervjuerna ger en liten inblick i hur författarna har tänkt när de skrivit sina texter och vad författarskapet betyder för dem.

Läsning av skönlitteratur ska vara en angelägen upplevelse för alla barn, ungdomar och vuxna. Vår önskan är att det här materialet ska visa på den lättlästa litteraturens möjligheter i undervisningssammanhang, men också som diskussionsöppnare kring svår tematik.

Uppgifterna i detta arbetsmaterial är inte skrivna på lätt språk. Om det finns elever som är i behov av lätt språk rekommenderas läraren att for-

mulera frågorna och uppgifterna på ett lättare sätt för de elever som är i behov av det.

Lätt språk och lättläst litteratur

Uppskattningsvis 11–14 procent av Finlands befolkning (650 000–750 000 personer) är i behov av lätt språk för att kunna tillgodogöra sig information (Selkokielen tarvearvio, Selkokeskus 2019). Utöver det kan en större andel av befolkningen ha nytta av lätt språk i vissa situationer.

Lätt språk är en form av språket där såväl innehåll, ordförråd som struktur har bearbetats så att det blir lättare att läsa och förstå än allmänspråk. Texter på lätt språk har ofta medvetna radbrytningar. Det betyder att raden byts när det blir en naturlig paus, vilket gör att det grafiska uttrycket gör helheten mera överskådlig och därmed ofta lättare för en svagare läsare att ta till sig.

Läsning av skönlitteratur handlar ändå inte endast om avkodning och språklig förmåga. Läsförmågan kan idag ses som en mänsklig rättighet och har också en stark koppling till våra socioemotionella färdigheter. Eftersom läsintresset, läsmotivationen och läsförmågan sjunker stadigt hos barn och ungdomar ökar också behovet av litteratur på lätt språk.

Lättläst litteratur riktar sig till en väldigt bred målgrupp. Det handlar ändå framför allt om personer som av någon orsak inte kan njuta av böcker på allmänspråk. Det är personer som är ovana vid eller har svårigheter med att läsa eller förstå längre berättelser, komplicerade intriger och svåra ord i skriven text. Utmaningarna kan till exempel bero på läs- och skrivsvårigheter, läsovana eller annat modersmål, men också intellektuell funktionsnedsättning

eller minnessjukdom. Målgrupperna är många – och därför måste också litteraturen på lätt språk kunna locka till läsning och ge verkliga läsupplevelser.

Bultande hjärtan - en finlandssvensk antologi

Bultande hjärtan är den första finlandssvenska skönlitterära antologin på lätt språk och lyfter fram texter av elva finlandssvenska författare. I boken ingår lättlästa noveller och dikter. Texterna skrevs och bearbetades som en del av projektet Ny finlandssvensk lättläst litteratur vid LL-Center och boken publicerades 2023 av Lärum-förlaget.

Texterna i Bultande hjärtan berättar bland annat om hur det känns att älska någon, hur det känns att vara rädd, glad, sorgsen och vilse. De lyfter fram åldrande, förälskelse, utbrändhet och våld i hemmet. Det här tilläggs materialet ger också en liten inblick i hur författarna till texterna i Bultande hjärtan har tänkt när de skrivit dem och vad författarskapet betyder för dem.

Uppgifter

Allmänna uppgifter

Högläsning

Lättlästa texter är ofta skrivna med tanke på att de ska fungera bra som högläsningstexter. Välj en av texterna i antologin och läs den högt. Tänk på rytmen – läs inte för snabbt eller för långsamt.

Håll pauser när det känns naturligt. Titta upp och ta ögonkontakt med lyssnarna. Ställ öppna frågor till det du redan läst och tala med lyssnar-

na. "Vad tänker ni om det här?", "Vem handlar den här texten om?", "Vad är det riktigt som händer här?", "Varför går det manne så här?"

Läs gärna om avsnitt som du själv tycker är berörande eller intressanta och fråga vad åhörarna tänker om det de hört. Berätta vad du själv tänker om berättelsen.

Högläsningen kan fungera som en inledning till ett samtal kring läsning överlag eller helt enkelt vara en kravlös stund av närvaro kring en skönlitterär text. När du läst hela berättelsen kan ni fortsätta med de uppgifter som hör till den enskilda texten, eller göra någon av följande skrivuppgifter.

1. Låt gruppen skriva ner ett starkt läsminne. Det kan handla om en högläsningstund från deras barndom eller när de läst själv. Låt deltagarna leva sig in i stunden och skriva ner sin upplevelse.
2. Låt gruppen skriva om sin favoritbok. Be dem beskriva vad som händer, vem berättelsen handlar om och hur det går till slut. Be dem att undvika att berätta vilken bok det är och att inte namnge personerna eller platser i boken.
3. Dela upp gruppen i smågrupper och be deltagarna läsa (eller berätta) om boken. Låt de andra gissa vilken bok det är.
4. Läs början av nobelpristagaren Jon Fosses Nobelföreläsning, där han inleder med att berätta om sin rädsla för högläsning i högsta-diet. Diskutera varför högläsningen kan kännas så svår för så många i klassrummet? Hurdana erfarenheter har gruppen av högläsning? <https://www.nobelprize.org/uploads/2023/12/fosse-lecture-swedish.pdf>
5. Fosse skriver att rädslan tog språket ifrån honom. Diskutera hur det här kom att påverka hans skrivande och vad förlusten av ett språk kan betyda för en människa.

Diskussionsuppgifter

Kärlek

Olika typer av kärlek beskrivs i flera av texterna i Bultande hjärtan. I En sommarvecka på stranden av Heidi von Wright, Söndagsträffen av Lena Frölander-Ulf, Ett himla bekymmer av Lars Strang och Det var inte mitt fel av Otto Donner handlar berättelserna bland annat om förälskelse, lust och svartsjuka. Dela upp gruppen i mindre grupper, där varje grupp läser en av texterna. Gruppmedlemmarna kan till exempel fundera på följande frågor:

1. Vem handlar den skönlitterära texten om?
2. Fundera på hur en av personerna i berättelsen skulle beskriva sig själv i en dejtingapp. Skriv en beskrivning på personen som motsvarar den fiktiva personen, men utöka också beskrivningen så hen framställs särskilt positivt.
3. Hurdana känslor beskrivs i texten? Hur upplever personerna i berättelsen kärlek?
4. Låt grupperna presentera sina funderingar för de andra grupperna och diskutera hur synen på kärlek skiljer sig mellan texterna.

Åldrande

Flera av novellerna i boken handlar om åldrande eller äldre personer, nämligen Pojken och morfar av Axel Åhman, Den frusna mannen av Kjell Lindblad, Anna längtar hem av Ann-Helen Attianese och Ett himla bekymmer av Lars Strang. Dela upp gruppen i mindre grupper, där varje grupp läser en av texterna. Gruppmedlemmarna kan till exempel fundera på följande frågor:

1. Vilken syn får man på åldrande och äldre personer, utgående från den skönlitterära texten?

2. På vilket sätt motsvarar den skönlitterära berättelsen den syn som deltagarna har på åldrande från tidigare?
3. Skulle deltagarna vilja åldras som det beskrivs i den skönlitterära texten eller vad skulle de själva vilja ändra på, innan de själva blir gamla?
4. Låt grupperna presentera sina funderingar för de andra grupperna och diskutera hur synen på åldrande och äldre personer skiljer sig mellan texterna.

Författarna och redaktörerna

De som arbetat med boken *Bultande hjärtan* har för det här arbetsmaterialet kort besvarat några frågor bland annat om sitt författarskap och skrivande. Dela upp gruppen i smågrupper och läs några av författarnas tankar i varje grupp.

1. Diskutera hur författarna i *Bultande hjärtan* förhåller sig till sitt författarskap och den slags litteratur de tycker om att skriva. Vilka tankar väcker de här uppfattningarna i gruppen? Vad betyder litteratur och läsning för gruppen?
2. Låt grupperna presentera sina funderingar för de andra och diskutera vad som är gemensamt och vad som eventuellt skiljer sig i författarnas och redaktörernas syn på litteratur.
3. Kreativ skrivuppgift!
Låt deltagarna skriva om vad som får deras hjärtan att bulta på lappar som ni lägger i en skål. Låt alla deltagare dra en lapp och be dem skriva en scen där någons hjärta bultar av den orsak som står på lappen. Gör uppgiften på tid (högst 10 minuter), så ingen börjar planera eller fundera för mycket. Diskutera i grupp hur det kändes att göra skrivuppgiften och låt frivilliga läsa sina berättelser högt.

Läsning och läskunskap

1. Läs **10 fakta om läsning i världen** på Läscentrums webbplats (<https://lukukeskus.fi/sv/10-fakta-om-lasning-i-varlden/>). Diskutera varför läskunnigheten är viktig i Finland och i världen. Fundera på behovet av litteratur på lätt språk och varför den lättlästa litteraturen är viktig ur ett demokratiperspektiv.
2. Läs recensionen "En äng full av känslor" (Hufvudstadsbladet, 1.11.2023) av Bo Pettersson. Diskutera vilken syn recensenten har på litteratur på lätt språk och hur han resonerar kring behovet av lättläst litteratur.

Berättelser om livet och kärleken

Redaktören
Jolin Slotte

Varför blev du författare och förlagsredaktör?

Jag har jobbat med skönlitteratur i olika former sedan år 2011 när min första roman publicerades. Jag har skrivit prosa, poesi, dramatik, barnlitteratur och gjort flera lättlästa bearbetningar. För mig har litteraturen alltid haft en stor betydelse, både som läsare och författare. Jag känner igen mig själv i personerna jag läser om, vilket gör att jag kan reflektera över vem jag är. Jag lär mig också mycket nytt om mänskligheten genom litteraturen – hur lika vi människor är, men också hur olika vi kan vara. Litteraturen ger mig en inblick i hur vi alla ändå tänker, känner, drömmer, hoppas och fungerar i en värld som är vår allas.

Som förlagsredaktör har jag fungerat i olika sammanhang och jag tycker alltid att det är ett privilegium och en lycka att få samarbeta med författare. Arbetet med halvfärdiga texter är skört och kräver hänsyn och omsorg från redaktörens sida, tänker jag.

Vad gör egentligen en förlagsredaktör?

En redaktör för en antologi arbetar med att sammanställa hela boken. Hen ser till att helheten fungerar och arbetar bland annat med grafikern som gör pärmen och inlagan, illustratören, tryckeriet och författarna för att manustexterna ska bli en färdig bok som kan nå läsarna.

I arbetet med Bultande hjärtan hade jag hjälp av tre andra redaktörer som jobbade direkt med författarna och deras texter. Som redaktör läser man texten många, många gånger och till redaktörens uppgift hör till att se till att inga stav-

fel, sakfel eller tryckfel finns kvar när boken är klar. Redaktören ska stöda författaren i arbetet med att utveckla texten så den blir så bra som den bara kan bli.

Som redaktör för Bultande hjärtan arbetade jag tillsammans med författare varav de flesta aldrig skrivit på lätt språk tidigare, vilket var en utmaning. Alla som deltog var ändå erfarna och proffsiga författare som vet hur man skriver en text som berör och fångar läsaren. Mycket av arbetet handlade om att diskutera språk och formuleringar i texterna. Jag kunde bland annat ställa frågor som: "Är det här avsnittet nödvändigt för berättelsen?", "Kan du formulera det här tydligare, så att risken för att läsaren missförstår minimeras?".

Vad får ditt hjärta att bulta?

Bland annat olika former av kärlek, vinterbad och när jag första gången håller en bok jag arbetat med i handen.

Pojken och morfar av Axel Åhman

Författaren
Axel Åhman

Berätta om den text du skrivit för Bultande hjärtan.

Min text handlar om en morfar och ett barnbarn och deras relation. Det handlar om att åldras, växa upp, om berättande och om att ta tillvara den tid man har tillsammans.

Varför blev du författare?

För att jag vill berätta historier och älskar att skriva. För att jag inte vet hur man låter bli.

Vilken slags litteratur tycker du om att skriva?

Jag vill beröra med mina berättelser men också underhålla. Jag trivs bäst när allvaret och humorn möts.

Vad får ditt hjärta att bulta?

Människorna jag älskar.

Uppgifter

1. Axel Åhmans novell skildrar en ung man som besöker sin morfar på sjukhus. Hur beskrivs förhållandet mellan personerna?
2. Morfar är 90 år gammal. Fundera och diskutera i små grupper på stora samhälleliga förändringar han som finländare har hunnit uppleva under sin livstid.
3. Läs om novellen med alla de fem klassiska sinnena – synen, hörseln, smaken, lukten och känseln. Beskriv skilt för varje sinne vad det är du uppfattar i de olika scenerna som skildras.
4. Pojken minns vissa händelser från sin barndom. Varför tror du att han kommer ihåg just de här händelserna i den här stunden?
5. En sjuksköterska kommer in i rummet där morfar ligger. Fundera på vad hon tänker när hon ser pojken och morfar.

En sommarvecka på stranden av Heidi von Wright

Författaren

Heidi von Wright

Berätta om den text du skrivit för Bultande hjärtan.

Texten handlar om en person som varje dag under en vecka kommer till stranden för att förhoppningsvis få en skymt av en viss person som hen tycker om. Jag hade några olika idéer men tyckte att den här diktsviten blev bäst både innehålls- och formmässigt.

Varför blev du författare?

Det är en svår fråga att svara på. Jag har alltid varit intresserad av allt möjligt och kunde tänka mig att bli en mängd olika saker. Bagare, arkeolog och arkitekt var några yrken jag var intresserad av som barn och yngre. Sedan kommer jag ihåg att någon sade att journalist kunde vara något om man är intresserad av många olika ämnesområden. Jag har jobbat en del som journalist. Men författarskapet är nog det som passar mig bäst, där kommer verkligen allt jag vet och kan och är intresserad av till nytta – och förstås allt jag inte ännu vet eller kan.

Vad får ditt hjärta att bulta?

I trafiken börjar mitt hjärta bulta om jag ser en polisbil, i naturen om jag ser en orm. Det bultande är av något slags skräck. Så där av välbehag börjar mitt hjärta bulta av snälla ord och handlingar, och av vackra ögon.

Uppgifter

1. Heidi von Wrights text En sommarvecka på stranden är en diktsvit. Eftersom många texter på lätt språk har medvetna radbryt-

ningar påminner de till sin grafiska utformning om lyrik. Von Wrights text kallas ändå i Bultande hjärtan för en diktsvit. Beskriv vilka drag som gör texten till lyrik.

2. Jagpersonen i diktsviten betraktar en annan människa. Vad får läsaren veta om personerna i diktsviten genom konkreta beskrivningar? Vem föreställer du dig att personerna är när du läser texten?
3. Fortsätt på sviten genom att skriva om dag 8, när jagpersonen och duet första gången möts öga mot öga. Vad tror du att händer?
4. Skriv en tidningsnotis, där du utgår ifrån att någonting allvarligt händer på stranden som når över nyhetsgränsen.

Brita och Maino av Sara Jungersten

Författaren
Sara Jungersten

Berätta om den text du skrivit för Bultande hjärtan.

Brita är vuxen och har väldigt bråttom. Maino är ett barn som önskar att Brita skulle ha tid för henne, tid att ens se henne. Till slut snubblar Brita och allt hon går omkring och släpar på rullar ut på trottoaren. Vad ska Maino göra med en Brita som bara ligger och gråter?

Jag ville skriva en lättläst text om utmattning. Personernas namn hade min dotter hittat på redan tidigare.

Vilken slags litteratur tycker du om att skriva?

Jag tycker om att utgå från en intressant miljö. I den miljön väver jag sedan ihop en berättelse som känns aktuell för mig. Jag blir inspirerad av det var-

dagliga och tycker att en helt vanlig människa är det mest spännande och intressanta som finns.

Vad får ditt hjärta att bulta?

Mitt hjärta bultar allra högst när jag gör något jag vill, men egentligen inte vågar. Modet växer ju mer man använder det.

Uppgifter

1. I novellen Brita och Maino skildrar Sara Jungersten två personer under en varm sommardag. Beskriv personerna utgående från vad du får veta om dem i texten.
2. Läsaren får aldrig egentligen veta vilket förhållandet mellan personerna är. Fundera på olika alternativ, som till exempel mamma – dotter, mormor – barnbarn, barnvakt – flicka. Vilket stöd hittar du i texten för de olika alternativen? Vilka andra alternativ för deras förhållande kommer du på?
3. Berättelsen kombinerar realistiska och absurda drag. Fundera på var du lägger märke till det absurda.
4. Sara Jungersten beskriver själv att temat i hennes novell är utbrändhet. Var i texten lägger du märke till det här?
5. Diskutera utbrändhet och psykisk ohälsa ur ett bredare perspektiv i små grupper. Hur syns utbrändhet i samhället idag? Vad kan vi göra för att personer som Brita inte ska behöva uppleva utbrändhet?
6. Skriv en insändare där du tar ställning till de tankar som kom fram i diskussionen.

Den frusna mannen av Kjell Lindblad

Författaren
Kjell Lindblad

Berätta om den text du skrivit för Bultande hjärtan.

Den handlar om Ruth som lever ensam med sina minnen och om en hemlös man som en dag ringer på hennes dörr. Ingen är perfekt, vi har alla vår fel och brister. Men vi kan mötas som människor ändå. Den hemlösa mannen i min novell får strumpor och kläder och Ruth får sällskap i ensamheten.

Varför blev du författare?

Redan som liten pojke tyckte jag om att fantisera. Vi hade ingen tv men när jag läste en spännande bok förvandlades berättelsen till en film i mitt huvud. Jag tyckte om att skriva uppsats i skolan och skrev också dikter som publicerades i Hbl junior. Jag blev journalist och skrev noveller vid sidan om. Så småningom lämnade jag journalistbanan och har nu varit fri författare i mer än trettio år.

Vad får ditt hjärta att bulta?

När jag i full fart cyklar upp för en lång och brant backe! Annars har jag ett mycket lugnt och långsamt hjärta. Men jag drömmer om en värld där alla människor har samma värde och ingen gör någon annan något illa.

Uppgifter

1. Novellen Den frusna mannen handlar om Ruth och en man som kallar sig Jesus. Läsaren förstår av berättelsen att Ruth känner sig ensam. Hur kommer det här fram i texten?
2. Fundera på titeln till novellen. Genom att novellen kallas för "Den frusna mannen", sätts fokus på mannen som kallas Jesus och hans

nöd. Hur påverkar det här läsarens uppfattning om mannen, eller gör det det? Fundera på alternativa titlar till novellen.

3. Mannen som kallar sig Jesus utnyttjar Ruths situation. På vilket sätt? Kan man se något gott i hans handlande?
4. Nyheter om personer som lurar åldringar på olika sätt figurerar ibland i media. Skriv en artikel utgående från novellen Den frusna mannen, där du rapporterar om fenomenet med exempel ur novellen.
5. I novellen berättas att Ruth har varit krigsbarn i Sverige. Läs om vad det här betyder i till exempel författaren Mia Francks essä "Jag är barn till ett krigsbarn och vill veta vad det betyder att bära det arvet". Franck skriver om hur rotlöshet går i arv. Diskutera vad hon menar med det och fundera på vad som ger människor en känsla av rotlöshet i dagens Finland och omvärlden. <https://svenska.yle.fi/a/7-1288811>

Guldkedjan av Henrika Andersson

Författaren

Henrika Andersson

Berätta om den text du skrivit för Bultande hjärtan.

Texten grundar sig på en längre berättelse eller är en liten del av en bok jag skrev för mycket länge sedan. Texten ändrades mycket på vägen men "fröet" sådde sig självt och kom till mig som en gåva.

Varför blev du författare?

Jag började skriva för att förstå mig på verkligheten eftersom människors beteende ofta tedde sig konstigt och absurt. Jag kom dessutom till en skola där jag inte kunde tala samma språk som eleverna eller lärarna- jag tror detta bidrog till att jag behövde hitta mitt eget språk (som blev en bro till min identitet och min

verklighet). Jag skrev många år utan att visa en endaste rad för någon, istället blev jag skådespelare och spelade andras berättelser och roller. Först när jag blev vuxen var jag redo att skriva och berätta min egen upplevelse av världen.

Vad får ditt hjärta att bulta?

Mitt hjärta bultar var gång jag möter någonting nytt. Jag tycker om möten och utmaningar även om det ibland känns skrämmande och mörkt.

Uppgifter

1. Beskriv de personer som skildras i novellen Guldkedjan. Vad får läsaren veta om deras utseende, tankar och känslor?
2. Redan den första meningen i novellen anger tonen för berättelsen. Jagberättaren framför ett påstående som läsaren ska förstå som riktigt, även om det kräver en tro på det övernaturliga. Fundera på andra exempel i texten där författaren använder samma retoriska medel.
3. Djävulen är det onda personifierat och omnämns i flera olika religioner och kulturer. Ta reda på vilken betydelse han har i t.ex. kristendomen, islam och judendomen.
4. I den klassiska skönlitteraturen, bildkonsten, musiken och popukulturen har djävulen en nästan självklar plats som det onda personifierat. Fundera på exempel och diskutera hur djävulen i Guldkedjan kan jämföras med andra exempel.

Nio korta dikter av Thomas Brunell

Författaren
Thomas Brunell

Berätta om de texter du skrivit för Bultande hjärtan.

Jag ville i nio dikter låta människor och/eller djur flasha fram i en existentiell bild. Texterna liknar treradiga haikudikter, utan att de för den skull alltid skulle göra anspråk på att vara det. Bl.a. humor, utsatthet och "kärlekens (o)möjlighet" skymtar fram. Jag tänker att mina dikter bär på mer än de först visar fram. Det gäller att stanna upp ett tag inför varje dikt.

Varför blev du författare?

Troligen för att skrivandet är mitt viktigaste sätt att tänka, och för att jag i skrivandet förmår uttrycka det jag varseblir, förstår, mina empiriska erfarenheter, etc.

Vilken slags litteratur tycker du om att skriva?

Främst en poesi som är fri från trend- och karriärstänkande. Min viktigaste tanke är inte att förnya poesin — jag tänker att 95% av den experimentella poesin fort glöms bort — utan att skriva fram skenbart enkla men ändå komplexa texter som tillåter sig lån, intertexter, etc. Samhälleligt engagemang intresserar, men formen är viktigast.

Uppgifter

1. Läs Nio korta dikter av Thomas Brunell högt. Testa att läsa långsamt och snabbare. Smaka riktigt på orden och fundera på hur varje stavelse låter och vad orden betyder. Fundera på vad som händer med texten när läsrytmen förändras.

2. Författaren Thomas Brunell liknar sina dikter vid treradiga haikudikter. Bekanta dig med haikun som genre på till exempel Wikipedia: <https://sv.wikipedia.org/wiki/Haiku> eller i Litteraturmagazinet: <http://www.litteraturmagazinet.se/essaer/en-diktform-som-lockar-allt-fler>. På vilket sätt skiljer sig Brunells dikter från haikun som genre och vilka likheter finns?
3. De nio korta dikterna innehåller alla tydliga rörelser. Välj en av dikterna och dela upp händelserna i scenen som den skildrar. Gör en tecknad serie med tre-fem bilder inspirerad av dikten du valt.
4. Skriv en egen dikt, där du försöker fånga en scen på samma sätt som Brunell har gjort. Du kan skriva den fritt, eller som en haiku.
5. Utgå ifrån en av de korta nio dikterna och utveckla den till en kortnovell på högst 100 ord.

Söndagsträffen av Lena Frölander-Ulf

Författaren

Lena Frölander-Ulf

Berätta om den text du skrivit för Bultande hjärtan.

Att försöka skriva lättläst var väldigt inspirerande och jag öste snabbt ur mig två små noveller, en om äldre kärlek och en om hemlig kärlek. När vi läste upp våra texter för varandra, kändes ändå det lite förbjudna mer rätt för rubriken "Bultande hjärtan". Novellen handlar om en kvinna som sitter på ett café och väntar på sin hemliga älskare. Hon har klätt sig fin ändå från underkläderna till nyansen på sitt nagellack och hon är väldigt pirrig men samtidigt lite osäker på om han alls kommer att dyka upp.

Varför blev du författare?

Jag har alltid haft mer problem med att låta bli att hitta på saker i tid och otid, än att göra det. Inget är för stort eller för litet för att inte min hjärna ska tänka på alla cylindrar, på gott och ont. Att skriva är kanske det ultimata skapandet - man kan ju mana fram precis vad som helst! - och något av det mest tillfredställande man kan ta sig för. Så jag tror jag har hamnat i författarrollen av bara farten. Men det är fantastiskt, för man lär sig något nytt för varje tangent man slår ner.

Vilken slags litteratur tycker du om att skriva?

Jag tycker om att försöka vaska fram så mycket LIV som möjligt, oavsett om det gäller en barnbok med minimalt lite text, en lättläst novell om kärlek eller en äventyrsroman full av murmeldjur och huggormar. Det allra bästa i skrivprocessen är när karaktärerna får liv och börjar agera på egen hand, då njuter jag allra mest.

Uppgifter

1. Läs första sidan i novellen Söndagsträffen av Lena Frölander-Ulf. Diskutera vad ni tror att novellen kommer att handla om. Vem tror ni att novellen berättar om?
2. Jagpersonen upplever många olika känslor under den tid hon sitter på caféet och väntar på sin älskare. Känslor kan vara positiva (glädje, intresse), neutrala (förvåning) och negativa (avsmak, avsky, ilska, sorg, rädsla och skam). Vilka av dessa känslor (och andra) upplever jagpersonen under sin tid av väntan? Ge exempel ur texten.
3. Jagpersonen använder också alla sina sinnen under sin stund på caféet. Ge exempel ur texten på när och hur.

4. Gör en skrivövning där ni använder alla era sinnen. Beskriv det utrymme där ni befinner er genom att använda alla sinnen. Skriv högst tio minuter.

Ett himla bekymmer av Lars Strang

Författaren
Lars Strang

Berätta om den text du skrivit för Bultande hjärtan.

Mannens döda hustru har blivit en ängel och följer med honom på jorden. Hon vill så gärna att han ska få ett bra liv under hans återstående år och hon lyckas också. Det finns många människor som har en stor ångest inför döden så kanske denna berättelse kan ge ett ljusare perspektiv på vad som kan vänta oss efter döden?

Varför blev du författare?

Efter pensioneringen blev det mycket tid över. Jag ville inte sitta i några styrelser så som många av mina kolleger gjort efter att ha fungerat som ledare inom näringslivet. Att skriva tycktes därför som något helt annat och dessutom spännande att genom research få lära sig nya saker.

Vad får ditt hjärta att bulta?

Mitt hjärta slår häftigare varje gång jag skriver en scen om en romanfigur som blivit ensam, insjuknat eller hamnat i trångmål och när den figuren sedan klarar sig. Det lustiga är att spänningen kan stiga fastän jag själv håller i pennan?

Uppgifter

1. Vad får läsaren veta om Elsie och Axels liv på jorden?
2. Förhållandet mellan Elsie och Margareta är inte helt enkelt, men läsaren får egentligen inte veta särskilt mycket om det liv som Margareta levte på jorden. Skriv en bakgrundshistoria åt henne.
3. Författaren använder sig av drag från bland annat kristendomens bild av himlen, men utvecklar den i fiktionen till något eget. Det här är ett bekant grepp från kulturhistorien, med början från Dante Alighieris Den gudomliga komedin. Vilka andra exempel känner ni till från litteraturen och filmhistorian?
4. Varför tror ni att livet efter döden är ett så vanligt motiv inom konsten och kulturen?

Kärlek A–Ö och Det var inte mitt fel av Otto Donner

Författaren
Otto Donner

Berätta om de texter du skrivit för Bultande hjärtan.

Jag har skrivit två texter till antologin. I den första, "Kärlek A–Ö", ville jag låtsamt fundera på olika sorters kärlek, och leka med ord och med bokstäverna i alfabetet.

I den andra "Det var inte mitt fel" ville jag pröva på att skriva en lättläst text med en opålitlig berättare. Berättaren pratar om kärlek och passion, medan läsaren upplever något mycket mörkare.

Varför blev du författare?

Jag började skriva för att försöka förstå världen vi lever i, och, då det misslyckas, för att skapa världar som jag kan förstå.

Vilken slags litteratur tycker du om att skriva?

Jag gillar berättelser där stämningen är viktigare än handlingen, där ögonblick är långa medan åren rusar förbi.

Vad får ditt hjärta att bulta?

Att springa till bussen. Riktigt fantastiska, och riktigt hemska händelser. De jag älskar. För många koppar kaffe.

Uppgifter

1. Läs Kärlek A–Ö av Otto Donner. Författaren beskriver olika former av kärlek. Vilka kan du identifiera?
2. Skriv en diktsvit i samma stil med nya namn. Utgå från något annat stort tema, som t.ex. sorg, rädsla, hopp, tro, minnen.
3. Novellen "Det var inte mitt fel" beskriver ett parförhållande från den ena personens synvinkel. Diskutera hur hen beskriver förhållandet. Läsaren får egentligen inte veta något om hur den andra personen har upplevt parförhållandet. Vilken uppfattning får man som läsare?
4. Skriv om novellen från den andra personens synvinkel, så att slutet blir ett annat.

Anna längtar hem av Ann-Helen Attianese

Författaren
Ann-Helen Attianese

Berätta om den text du skrivit för Bultande hjärtan.

I novellen "Anna längtar hem" gestaltar jag en gammal människas ensamhet, och sorg. Hennes längtan efter sin livspartner, och den trygga vardagen. Livet hon en gång levde – innan det rasade samman. Novellen lyfter också upp förvirringen som en följd av stora livsförändringar. En förvirring som kan övergå i depression eller minnessjukdom, i all synnerhet om omgivningen inte är gynnsam.

Varför blev det just den texten?

Som ung jobbade jag med gamla människor, både på åldrings- och sjukhem. Jag såg många människor gå sönder. Såg hur ensamma, sorgsna och deprimerade många var, eller blev. Innan de eventuellt acklimatiserade sig – för vissa gjorde också det, blev med tiden mindre ensamma än innan.

Jag har dessutom haft ynnesten att ha flera mycket äldre nära vänner. Vi har haft så stor glädje av varandra! Jag önskar att barn, släktingar och vänner hade mycket mer tid för sina åldrande nära och kära. Och att alla i personalen på olika boenden såg varje individ som en unik och kännande människa med mänskliga behov av närhet och bekräftelse, av delad sorg och glädje.

Visst önskar vi väl alla att varje människa skulle bli sedd! Ung eller gammal, i sitt hem eller i ett vårdhem – med alla sina förmågor och begränsningar.

Varför blev du författare?

Jag blev författare för att jag aldrig kunnat låta bli att skriva och läsa. Minns när jag som femåring låg med ficklampan under täcket och läste i smyg. Hur jag förundrades av orden. Hur jag började skriva i smyg. För att göra något av alla tankar. Ibland för att bli av med dem.

Vissa människor kommer till tro. Andra kommer till orden. Utan orden vore jag vilsen. När jag som ung vuxen bodde i Italien bibehöll jag det svenska språket genom att skriva, genom att föra ett inre samtal på mitt modersmål. När jag tredje gången blev mammaledig bestämde jag mig för att skriva en roman. Efter det har jag brottats med orden. Att skriva är det svåraste jag hittills har gjort. Utmaningen som fått mig att fortsätta är att aldrig kunna bli fullärd. Att alltid börja från början. Alltid vara på upptäcktsfärd.

Uppgifter

1. Berättelsen handlar om Anna, som har svårt att komma ihåg saker. Vad får läsaren veta om hur människorna i hennes omgivning bemöter hennes åldrande och sviktande minne?
2. Hurdana känslor upplever Anna i och med sin minnessjukdom?
3. Titeln på novellen är Anna längtar hem. Vad är det viktigaste med hemmet för Anna?
4. Uppdrag granskning har gjort en fyradelad serie om hur demens kan drabba också yngre människor: <https://www.svtplay.se/uppdrag-granskning-nar-jag-inte-langre-minns-dig>. Titta på ett avsnitt av serien och fundera på hur minnessjukdomar påverkar dem som drabbas, anhöriga och samhället i stort.

En äng av känslor av Heidi Sjöblom

Författaren
Heidi Sjöblom

Berätta om den text du skrivit för Bultande hjärtan.

Jag hoppas att dikterna kan tolkas på många olika sätt, men en möjlig tolkning är att de beskriver ett möte och en dialog med endera oss själva, varandra eller en text. I början av skrivprocessen innehöll dikterna ett tydligt ”jag”, men under arbetets gång och genom respons av de som medverkade i projektet, kom de slutliga dikterna att fokusera på duet i dikterna.

Varför blev du författare?

För mig har det alltid varit självklart att skriva. Det är en del av min identitet och vardag och ett sätt för mig att ge uttryck för mina känslor, tankar och frågor.

Vilken slags litteratur tycker du om att skriva?

Jag tycker om att skriva texter i form av dikter; texter som ger möjlighet till tolkningar, stämningar och känslor.

Vad får ditt hjärta att bulta?

Överraskande, oförutsägbara och ibland skrämmande situationer, händelser, möten och ord.

Uppgifter

1. Fundera på titeln till diktsviten innan du läst texten. Vilka tankar väcker titeln?

2. Läs diktsviten. Vad upplever du att den handlar om?
3. Läs diktsviten högt parvis eller i smågrupper. Testa att läsa de enskilda dikterna med olika känslor. Hur påverkas lyssnarna av läsarens känsloläge? Ni kan testa att läsa med:
 - a) ilska
 - b) glädje
 - c) sorg
 - d) förvåning
 - e) äckel
 - f) rädsla
4. Titta på bilder av ängar på internet. Vilken typs äng tycker ni att bäst beskriver känslorna i Heidi Sjöbloms diktsvit?
5. Vilka känslor bär du på just nu? Teckna en bild av din äng eller leta fram en bild på internet.

Boken Bultande hjärtan och projektet Ny finlandssvensk lättläst litteratur har fått understöd av: Svenska kultur-fonden, Svenska folkskolans vänner, Konstsamfundet, Svensk-Österbottniska samfundet, Stiftelsen Brita Maria Renlunds minne sr, Stiftelsen Tre Smeder, Olof och Siri Granholms stiftelse, Eugène, Elisabeth och Birgit Nygréns stiftelse, Understödsföreningen för Arbetets vänner huvudföreningen, Lisi Wahls stiftelse, Finlands Adelsförbund, Stiftelsen Finlandssvensk Bokkultur.

I det här materialet hittar du uppgifter som relaterar till den finlandssvenska skönlitterära antologin *Bultande hjärtan* – lättlästa berättelser om livet och kärleken. Materialet har utarbetats med tanke på elever i grundskolans årskurser 7–9 och studerande på andra stadiet. Det innehåller både skrivuppgifter och diskussionsuppgifter och kan anpassas till yngre elever, eller vuxna som läser svenska som andraspråk. Materialet innehåller också korta intervjuer med författarna till texterna i *Bultande hjärtan*.